

<http://prachatai.com/journal/2014/12/57094>

สารคดีที่ห้ามพลาด ‘ความทรงจำ-ไร้เสียง’ 6 ตุลาคมในความทรงจำของ ‘พ่อ-แม่’
Mon, 2014-12-22 14:27

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) จัดฉายสารคดีนี้เรื่องนี้ไปเมื่อ 20 ธันวาคมที่ผ่านมา

“ความทรงจำ-ไร้เสียง (Silence-Memories)”

เป็นเสียงของ 2 ครอบครัวผู้สูญเสียลูกไปในวันที่ 6 ตุลาคม 2519

>แม่เล็ก วิทยากรณ์ แม่ของคุณมนู วิทยากรณ์ นักศึกษาปีสุดท้ายของคณะรัฐศาสตร์ ม.รามคำแหง

>พ่อจินดา ทองสินธุ์ พ่อของคุณจรรยาพงษ์ ทองสินธุ์ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

หนังเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ Hearing Historical Voicesฯ

จัดทำขึ้นโดยนักวิจัย ‘ภัทรภร ภูทอง’ กับเพื่อนครีเอทีฟ ‘เสาวนีย์ สังขาระ’

เป็นหนัง 6 ตุลาคมที่ไม่มีฉากเหตุการณ์ 6 ตุลา แม่สักซิ่น

เป็นหนังสือ 6 ตุลาคมที่ใช้เวลาเป็นปีๆ เพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความไว้วางใจกับพ่อแม่ผู้สูญเสีย ในขณะที่ถ่ายทำจริงไม่เกิน 3 วัน และระมัดระวังในการตั้งคำถามอย่างยิ่ง

เป็นหนังสือ 6 ตุลาคมที่จะพาเราไปนั่งในหัวใจบอบช้ำของพวกเขา รวบรวมเรื่องราวเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อวาน....

หมายเหตุผู้เขียน หากผู้ใดมีข้อมูล มีเรื่องราว เรื่องเล่า เอกสารหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 สามารถติดต่อมาได้ที่ aor@museforpeace.org

ภายหลังการฉายหนังสือมีวงเสวนากับทีมผู้สร้าง และ นิธินันท์ ยอแสงรัตน์ ผู้สื่อข่าวอาวุโสที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม ประชาไทเก็บความมานำเสนอ

@ที่มาที่ไปของโครงการนี้?

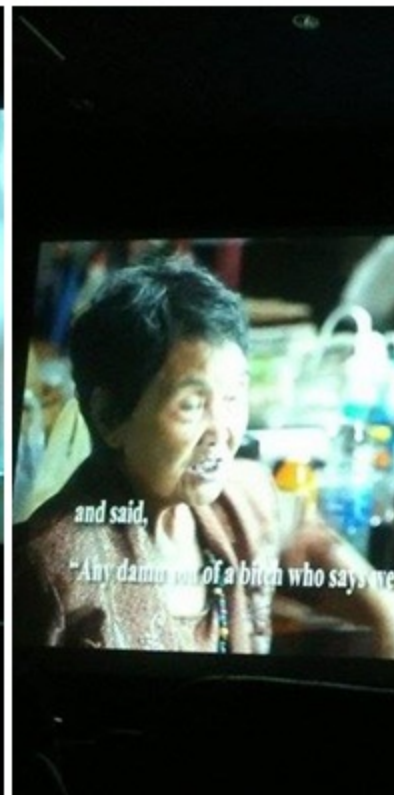
ภัทรภกรกล่าวว่า โครงการนี้มีชื่อเต็มๆ ว่า Hearing Historical Voices: Oral Histories of Political Violence in Southeast Asia, Connecting Past Violence, the Present Situation and Future Justice ได้รับการสนับสนุนจากAsian Public Intellectual Program, Nippon Foundation โครงการนี้เป็นการทำงานวิจัยเพื่อฟังเสียงประวัติศาสตร์ คือพยานและครอบครัวผู้สูญเสียจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ในประเทศไทย และจากเหตุการณ์สังหารหมู่ชาวมุสลิม ที่ Talang Sari, Lampung, Indonesia ในยุคชูฮาโต ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) ที่เรียกว่า Talang Sari tragedy

ที่มาของโครงการนี้ คือเราและเพื่อนๆ ที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัยและคนทำงานด้านสันติศึกษาได้เริ่มทำโปรเจกต์ที่ชื่อว่า project MUSE หรือ The Initiative of Museum and Library for Peace (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดเพื่อสันติภาพ) เราอยากทำงานที่เป็นการทำหายและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมความเจ็บปวดจากความรุนแรงทางการเมืองและวัฒนธรรมการไม่รับผิดชอบ รวมทั้งทำงานด้านการศึกษาสันติวิธีเชิงวิพากษ์ และงานด้านการสื่อสาร เช่น พิพิธภัณฑ์สันติภาพและจัดพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะ บนหลักการที่ว่า ทำให้งานวิชาการสามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนที่หลากหลายในรูปแบบที่เข้าใจและเข้าถึงง่าย งานวิจัย Hearing Historical Voices: Oral Histories of Political Violence in Southeast Asia, Connecting Past Violence, the Present Situation and Future Justice เป็นโครงการแรกของเราที่ทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมและบันทึกเสียงประวัติศาสตร์จากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เป็นที่กล่าวถึงนักหรือยังอยู่ในความเจ็บปวดในอาเซียน โดยทำเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์สารคดีในรูปแบบที่เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย เพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้สูญเสียได้ส่งเสียง รวมทั้งกระตุ้นให้คนดูได้คิด ตั้งคำถามและเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์ปัจจุบัน

"ในฐานะนักวิจัย ไม่อยากให้แค่ศึกษาทางวิชาการแล้วจบ แล้วเอาขึ้นหิ้ง มันเข้าไม่ถึงคน จึงคิดว่าน่าจะทำเป็นสารคดีสักชิ้น เพราะมันเข้าถึงผู้คนได้มากกว่า" ภัทรภกรกล่าว

เสาวนีย์กล่าวว่า ปกติทำ Production House อยู่แล้วที่อินเดีย เช่น ทำเรื่องการศึกษาทางเลือก พอภัทรภกรซึ่งเป็นเพื่อนติดต่อมาชวนทำสารคดีเรื่องนี้ก็คิดว่ามีคนทำเรื่อง 6 ตุลาคมเยอะแล้ว แต่ก็ยังไม่เห็นแบบที่เราอยากเห็น ที่ผ่านมามีได้ยินเสียงนักวิชาการแต่ยังไม่เคยได้ยินเสียงผู้ถูกระงับในเชิงลึก

"ครั้งแรกที่ไปบ้านป้า อยู่กับเขาทั้งวัน เราพบว่าความทรงจำเขายังอยู่เหมือนเดิม มันไม่ได้รับการเยียวยา เขาเล่าเรื่องด้วยอารมณ์ความรู้สึกเหมือนมันเพิ่งเกิดเมื่อวานนี้ เขาน้ำตาไหล เราถือกล้องอยู่ก็น้ำตาไหล และคิดว่าอย่างน้อยก็ยังมีเราที่รับฟัง" เสาวนีย์กล่าว

@ทำไมไม่ใช่ฟุตบอล 6 ดลา?

ภัทรภรกล่าวว่า เราทะเลาะกันเยอะเหมือนกันตอนทำ เราอยากเล่าในแง่มุมใหม่ ที่ผ่านมามีหลายเรื่องที่ใช้ภาพเหตุการณ์เข้าไปประกอบด้วย แต่เราอยากให้พื้นที่ว่างให้คนดูไปศึกษา ไปค้นพบ หาคำตอบให้กับ

ตัวเอง นอกจากนี้ยังสนใจเกี่ยวกับความทรงจำกับพื้นที่ เราจึงใช้ภาพธรรมชาติ ภาพสนามหลวงปกติแล้ว ลองดูว่าเมื่อเอามาใช้แล้วคนจะนึกถึงอะไร ได้ผลอย่างไร

“ถ้าเราจะทำสารคดีสักเรื่อง ก็อยากให้งานเราเพียงแค่นำคำถาม กระตุ้นให้คนดูไปทำการบ้านที่เหลือเอง”
ภัทรภกรกล่าว

เสาวนีย์กล่าวว่า ตอนแรกเราลองใส่ชุดเทจแบบนั้นลงไปแล้วพบว่ามันไม่แตกต่างจากชิ้นอื่น มันแรงเลย ไข้เลย แต่มันเหมือนคนอื่น เราจึงคิดใหม่ว่าจะทำยังไงให้กระชากโดยให้คนดูอยู่กับลูกกับป้าจริงๆ

ที่ผ่านมามีได้สนใจ 6 ตุลาฯ มากนัก แต่พอจะทำสารคดีและได้ยีนเนสที่เพื่อนเล่าแล้วมันสะเทือน เราจึงกลับไปศึกษา กลับไปเรียนประวัติศาสตร์ใหม่ บางทีการทำให้คนสนใจศึกษาเรื่องนี้มันอาจเริ่มต้นจากความรู้สึก

นิธินันท์กล่าวว่า รู้สึกประทับใจกับการเล่าเรื่องของคนรุ่นใหม่หลายๆ สะเทือนใจมากๆ ความดราม่าในที่นี้คือ ดราม่าโดยไม่ต้องทำให้ดราม่า เราเองก็เป็นพ่อเป็นแม่คน เรื่องนี้มันไม่ใช่แค่เหตุการณ์ 6 ตุลา แต่มันสะท้อนความรุนแรงทั้งหมดทุกครั้งที่เราทำกับประชาชน

นอกจากนี้มันยังสะท้อนบางอย่างที่น่าสนใจ ประวัติศาสตร์เราถูกลบไปหนึ่งชั่วอายุคน คนรุ่นใหม่หลายต่อหลายคนไม่เชื่อว่ามันรุนแรงจริงๆ บางคนยังสงสัยว่านั่นคือภาพจริงหรือภาพจากหนังสือ

@หลายคนบอกว่า เราควรลืบบางอย่างเพื่อสร้างความปรองดอง สร้างสันติภาพ เพราะการจำทำให้ความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น?

ภัทรกรกล่าวว่า ก่อนถึงขั้นปรองดองความทรงจำจะทำให้เกิดการตั้งคำถาม นำไปสู่กระบวนการยุติธรรมที่ต้องมีคนรับผิดชอบ ความรุนแรงมันไม่ได้มีแค่ 6 ตุลา ยังมีพฤษภา35 และล่าสุดคือ พฤษภา53 นี่คือการตอบว่ามันจะส่งผลยังไง การลืมนำให้เราไม่เรียนรู้ และกวาดปัญหาไปอยู่ใต้พรม มันจะเกิดขึ้นอีก ถ้าคนทำผิดก็ยังไม่ต้องรับผิดชอบ

"ความกล้าที่จะเผชิญกับความจริงคือ คีย์สำคัญในการรักษาแผล" **ภัทรกร**กล่าว

เสาวนีย์กล่าวว่า การพูดว่าเราควรลืมนั้น "เรา" ที่ว่านั่นคือใคร เราที่ว่าไม่ใช่พ่อแม่ผู้สูญเสีย พูดเหมารวมให้ทั้งสังคมลืมนั้นไม่ได้

“ปิดแผล แผลมันก็เน่า และความเจ็บทำให้สังคมโง่” **นิธินันท์**กล่าว

นิธินันท์กล่าวว่า ดูหนังเรื่องนี้แล้วทำให้รู้สึกว่าจะต้องทำให้ความเจ็บนั้นดั่งขึ้นมาในแง่มุมต่างๆ เพราะที่ผ่าน มาเธอก็ตั้งใจที่จะเจ็บ เป็นประวัติศาสตร์ช่วงที่ไม่มีใครอยากพูดถึง เป็นความพ่ายแพ้ คนที่เข้าป่าก็พบว่า พคท.ก็ไม่ใช่ค่างอบ คนที่อยู่ในเมืองก็เจ็บ ไม่ใช่เจ็บเพราะญาติหรือเพื่อนถูกฆ่า แต่เป็นความเจ็บที่รู้สึกว่า ฉันอยู่ในกลุ่มที่มันไม่ดี ถูกชี้หน้าประณามว่าไม่เข้าท่า ทำให้สังคมไทยเสียหาย

“เราเจ็บจนกระทั่งดูหนังเรื่องนี้แล้วพบว่าต้องทำให้ส่วนที่เจ็บนั้นดั่งขึ้นมา เพราะมันคือการต่อสู้เพื่อ เสรีภาพด้วย” **นิธินันท์**กล่าว

กฤษฎางค์ นุตจรัส ผู้ร่วมดูสารคดีและฟังเสวนากล่าวว่า ผมเป็นเพื่อนกับคุณจารุพงษ์ ทองสินธุ์ ต้อง ขอขอบคุณที่ได้จัดทำสารคดีนี้ขึ้นมา มันเป็นบทเรียนที่สำคัญเพราะมันเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า

“เหตุการณ์นี้จำเป็นต้องเกิดและมันต้องเกิดอีก เพราะความขัดแย้งในสังคมยังไม่จบ เราทำได้เพียงแค่ให้มัน ไกลจากตัวเรา เราอย่าไปคิดว่าชนชั้นนำจะเอ็นดูพวกเรา ถามว่าจะช่วยให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์นี้ยังไง สามสิบกว่าปีมานี้ผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน ได้แต่ให้กำลังใจผู้ที่พยายาม ถ้าจะทำต่อช่วยทำให้ลึกซึ้ง ไปกว่านี้อีกว่า ใครเป็นคนทำ” **กฤษฎางค์**กล่าว